

andere geleerde zou kunnen slaan. Rotterdam heeft het met de Erasmuspromotie slimmer aangepakt. Een beeld alleen is immers nooit genoeg: er hoort een verhaal bij, wil het gaan spreken. Hendrick de Keyzers beeld heeft niet alleen steeds een centrale plaats in de stad gehad, het verhaal van de wisselvalligheden ervan tot en met de spectaculaire val van het beeld in 1996, en de kindersage van het blad dat zal worden omgeslagen, zijn feilloze middelen om zo'n beeld in het geheugen te verankeren. Niets helpt de herinnering zo goed als geheimen en rampen. Maar er is natuurlijk meer. Erasmus is de stadsicoon van Rotterdam; door zijn pleidooi voor tolerantie is hij bij uitstek op de stads-cultuur van de wereldhaven toegesneden. Als icoon staat hij voor bepaalde waarden die op de een of andere manier aan zijn figuur kunnen worden gekoppeld. Pluspunt daarbij is dat Erasmus feitelijk zo weinig met Rotterdam van doen heeft gehad dat hij er geen negatief imago heeft kunnen achterlaten. Hij heeft er zijn reputatie niet zelf kunnen verpesten. Integendeel, door zich steeds uitdrukkelijk 'van Rotterdam' te noemen suggereerde hij iets van de cultuur van die stad te hebben meegekregen, en zijn reputatie van tolerantie kwam zo als een boemerang weer bij de stad terug. De stad is hem daar steeds dankbaar voor geweest. Het spreekwoord dat een profeet in zijn vaderstad niet wordt geëerd, is dan ook niet op hem van toepassing. De onbedorven relatie tussen Erasmus en Rotterdam steunt louter op zijn geboorte, al is ze in de ogen van de preutse burgerij van vroeger wel een graadje geholpen door Erasmus' heel betamelijke schaamte over zijn status als onwettige zoon, gevoegd bij de dubbele ver-

latijnsing van zijn naam, als was hij een dubbel gewenst kind: 'Desiderius Erasmus'. Zo bleef Erasmus' blanke beeld in Rotterdam ontvankelijk voor allerlei vormen van toe-eigening. Vooral sedert de Tweede Wereldoorlog is hij tot een echte, universele stadstotem geworden. Hij staat voor kritische betrokkenheid bij de samenleving en brede tolerantie voor afwijkende meningen. Kopieën in alle soorten en maten van Erasmus' beeltenis zijn her en der in Rotterdam te vinden. Een ervan is een aantal jaren geleden zelfs in optocht rondgedragen als in een laat-middeleeuwse ommegang met een heiligenbeeld. Je hoeft in de stad maar om je heen te kijken, of je stuit op straatnamen (Erasmusstraat, Erasmussingel, Erasmuspad), ondernemingen, een metrolijn, een brug, een universiteit, flatgebouwen, verenigingen, een party-service (die vermoedelijk niet van zijn maagproblemen wist), een rijschool, een rockband met zijn naam. Er is zelfs een Swatch horloge met zijn beeld. Door de naamsverwijzing geven ze te kennen iets met Rotterdam te hebben. Of ze liften mee op de naamsbekendheid van Erasmus als stadstotem. Zo zijn Rotterdam en Erasmus een twee-eenheid geworden. Immers, ook de Rotterdamers zelf koesteren liefdevol hun stadsheld. Getuige het piepschuimen, kopergroen geverfde beeld (en let op het enorme boek!) dat bij een vorig Wereldkampioenschap Voetbal op het terras van een nu verdwenen café-biljart op de hoek van het Noordplein en de Erasmusstraat stond. Diezelfde Erasmusstraat, waar zojuist op een buitenmuur naast de Gültepe moskee een dubbelportret werd onthuld van Erasmus en de Perzische dichter Rumi, ofwel Mevlana, de iconen van